

2. Domače branje

E. Petiška:

Stare grške bajke

1. Preberi naslednje zgodbe:

Prometej

Orfej

Ustanovitev mesta Tebe

Tantal

Jazon in Medeja

Dedal in Ikar

Sizif

Ojdip in Antigona

Trojanska vojna

Odisejeva popotovanja

2. Napiši kratko obnovo vsake zgodbe in dnevnik branja.

PROMETEJ

Prometej je bil potomec božanskega rodu Titanov. Bili je zelo osamljen, ker je bil sam na Zemlji. Zato je začel iskati bitje, ki bi mu bilo podoben po obliču in vzravnani hoji. Zagledal se je v ilovico in ugotvil, da le ta daje življenje rastlinam. Takoj je Prometej spoznal moč zemlje in vode. Zmesil je ilovico in deževnico v kip, ki je bil podoben njemu in bogovom. Boginja Atena pa je kipu vdahnila življenje in kip je oživel. Tako je Prometej ustvaril prve ljudi in jih naučil vsega o življenju. Bogovi pa so zahtevali od ljudi, da jih častijo in jim prinašajo darove. Prometej je hotel perlisičiti Zevsa in, ko je on to ugotovil je ljudem vzel ogenj. Ker pa so bili ljudje prometejevi varovanci, Prometeju to ni bilo všeč. Odšel je v božjo palačo in in si ogenj ponovno prilastil. Ob tem se je Zevs zelo razburil in poklical Hejfajsta, Ateno, Afrodito in Hermesa. Naredili so lepotic vseh lepotic, ki so jo imenovali Pandora in so jo podarili prometejevemu bratu. Kljub bratovim opozorilom jo je sprejel.

Pandora pa je s seboj imela skrinjico, v kateri je bivalo zlo. Ko so jo odprli je zlo pobegnilo in kaznovalo vso ljudstvo.

Bogovi so Prometeja kaznovali tako, da so ga poslali na pogorje Kavkaz. Zevs je vsako jutro nad njega poslal orla, ker pa Promatej Zevsa ni prosil usmiljenja in trpel neznosne bolečine, postal junak. Prometeja je rešil Zeusov sin Heraklej. . Da bi zadostili Zevsovi volji, je Prometej vse življenje nosil železen prstan, v katerem je bil kamen iz Kavkaza.

Dnevnik branja:

- Zelo pretresljiva zgodba, vendar mi je bila po eni strani tudi zelo všeč. Najbolj všeč mi je bilo, ko je Zeusov sin rešil Prometeja.
- Jaz osebno ne bi nikoli ukradel ognja, niti poskušal prevarati oz. prelisičiti bogove.
- Kar sem prebral me je zelo pretreslo...mislil kot sem že omenil jaz tega ne bi naredil, nikoli.
- Zelo mi je bilo všeč, ko se je sin Zeusa usmilil Prometeja; ni mi bilo pa všeč to da ga je kaznoval z tako grozno kaznijo.

ORFEJ

Orfej je bil siloviti pevec, ki je prelepo pel in igral na liro. Ko mu je umrla žena, je bil zelo žalosten. Zbral je pogum in se odpravil v podzemlje, točno tja kamor zatavajo duše mrtvih ljudi. Pel je zelo žalostno pesem in narava mu je prisluhnila, ter mu pokazala pot v podzemlje. Ko je Orfej prišel v podzemlje, je bila tam mrtva megla. Zagledal je samo 3 pare žarečih oči. Pred njem je stal pes s tremi glavami, ampak, ko je Orfej zapel in zaigral žalostno pesem, mu je pustil, da odide dalje. Prišel je do reke, kjer je stari mož Haron, peljal mrtve duše v podzemlje, ki mu je vladal mračni Had. Ampak tudi tega starega moža ni mogel prelisičiti, in spet je zapel in zaigral. Pesem je moža tako ganila, da ga je spustil naprej. Prišel je do Hada in njegove žene ter ju prepričal, da njegovo ženo vrnejo med žive. Zmenili so se tako, odide iz podzemlja z njegovo ženo, vendar se ne sme obrniti. Orfej je bil presrečen in tako je odšel. Ampak na poti se mu je zdelo da mu njegova žena ne sledi in da se je kje v podzemlju izgubila. In tako je pozabil na obljubo, ter se obrnil. Videl je ženo in Evridika je še enkrat umrla.

Dnevnik branja:

- Zgodba mi je bila še kar všeč.
- Ni mi bilo všeč to, da je čez celo zgodbo tekla žalost.

- Ni mi bilo všeč, da zgodba ni imela srečnega konca.
- Jaz se na Orfejevemu mestu ne bi uzrl, saj bi zaupal v Hada in se zato ne bi obrnil nazaj.

USTANOVITEV MESTA TEBE

V mestu Sidon je nekoč živel vladar Agenor. Imel je hči Evropo, ki pa je bila zelo lepa. Bila je najlepša med ljudmi in bogovi. Nekega zgodnjega jutra, se je Evropa šla igrati z prijateljicami. Nabirale so cvetlice. Naenkrat so zagledale prekrasnega belega bika. Imel je prekrasne, majhne, kot kristal prozorne roge. Sklonil se je proti Evropi, kakor da bi hotel, da se z njim malo sprehodi. Evropa pa je to storila. Želela je da bi prijateljice šle z njo, vendar bik ni čakal. Zdrvel je z Evropo na hrbtu v morje. Plaval je, in plaval dokler nista prišla na kopno. Tam jo je položil v travo in odšel. Prišla je Afrodita, ter ji povedala, da se je Zevs zaljubil v njo, ter se spremenil v bika in jo ugrabil. In od takrat se je in se še del sveta, ki jo je sprejel imenuje Evropa.

Dnevnik branja:

- Te dve strani, ki smo jih morali prebrati sta mi bili še kar všeč, razen tega, da je bil Zevs tako nesramen, da je ugrabil deklico.
- Ne razumem ga, zakaj je to naredil, saj jaz tega ne bi storil, nikoli.
- V zgodbi sem doživljal trpljeneje in žalost Evrope.

TANTAL

Tantal je bil je najbogatejši kralj. Ker se je družil z bogovi se je sam smatral za enega iz med njih. Vedel, da ni samo on vseveden. Nekega dne je neki fantič prišel do Tantalala in mu prinesel kipec, ki ga je ukradel Zeusu. Tantal pa ga je skril in potem je še lagal, da ga nima. Tantal je ubil svojega sina in povabil bogove v palačo na pogostijo. Tam jim je ponudil meso lastnega sina. Ko so bogovi to odkrili, je Tantal zvedel, da so bogovi vsevedni. prosil jih je odpuščanja. Vendar so ga obsodili na hudo kazen.

Dnevnik branja:

- Zgodba mi ni všeč in ne podpiram dejanja ki jih je storil Tantal.
- Jaz tega ne bi nikoli storil, kar je storil Tantal.
- Kaj mu je bilo, da je ubil svojega sina?

- Pa saj so otroci zaklad staršev?

JAZON IN MEDEJA

Jazon je bil sin Ajzona . Bil je močan in moder, saj ga je uril kentaver Hiron. Skormen je bil, ker je od mladosti živel v votlinah in gozdovih. Zato od strica ni zahteval vsega premoženja, ampak samo prestol, ki pa mu je pripadal. Proti sovražnikom je pokazal usmiljenje, bil je tudi dobrosrčen, kar je pokazal, ko je pomagal starcu Fineju. Bil je zelo pogumen, saj se je odpravil po zlato runo k kralju Ajtesu. Tam pa se je zaljubil v kraljevo najmlajšo hčerko Medejo, zato je bil tudi zelo srečen. Medeji je obljubil, da se bo z njo poročil, vendar pa je obljubo prelomil. To je bila njegova edina slaba lastnost.

Dnevnik branja:

- Zgodba mi je zelo všeč.
- Edino kar mi v zgodbi ni bilo všeč je bilo to, da je prelomil obljubo,ki jo je dal Medeji.
- Zelo mi je bilo všeč to, da ni hrepenel po denarju in da je poznal usmiljenje.

DEDAL IN IKAR

Dedal je bil največji umetnik tistega časa. Imel je mnogo učencev, izmed katerih je bil najbolj nadarjen Talos. Dedalu je pričelo počasi groziti, da bo Talos postal slavnejši kot je bil sam. Odločil se je, da bo Talosa ubil. Nekega večera ga je povabil na Atenski grad in ga zahrbtno pahnil čez obzidje. Talos je imel srečo, saj je nanj pazila Atena in ga spremenila v ptiča, da se je lahko rešil. Neki sprehajalec pa je na Dedalovo nesrečo videl kaj se je zgodilo. Da bi se Dedal rešil pred kaznijo, je s sinom Ikarom pobegnil na otok Kreto. Tam je kralj Minos že dolgo iskal stavbenika, ki bi mu znal sezidal ječo za pošast z imenom Minotaver. Dedalu je zgraditev labirinta uspela, za kar je bil bogato nagrajen, vendar pa ni smel zapustiti Krete.

Dedal se je sčasoma naveličal otoka, zato si je izdelal krila, da bi z njimi pobegnil. In res je naslednje jutro skupaj s sinom poletel proti domu. Kljub temu, da je Ikara opozoril, naj ne leti previsoko, se je ta preveč dvignil in sonce mu je stopilo krila. Ikar je strmoglavil v morje, Dedal pa je njegovo truplo našel naplavljen na obali. Ko ga je pokopal, je na grob priletel Talos, spremenjen v ptico. Dedal si je zločin nad

Talusom očital, vendar je bilo prepozno. Sam je poletel na otok Sicilija, kjer je živel do konca svojih dni.

Dnevnik branja:

- Grozna zgodba, do sedaj je edina v kateri nisem našel niti ene kapljice sreče in veselja. Samo žalost in trpljenje, ter sovražstvo.
- Jaz tega ne bi nikoli storil, ne zastopim kako lahko človek pomisli na to, da bi ubijal. Sploh pa, zato, da ne bi bilo boljšega kot si lahko sam.

SIZIF

Sizifje bil korintski kralj. Sizif se za razliko od vseh ostalih ni bal ne Bogov, ne smrti. Odločil se je ustanoviti mesto Korint, ki pa ni imelo svojega studenca. Vedel je, da lahko do njega pride samo s pomočjo bogov. Takrat je izvedel za spor med Azopom in Zeusom. Azop je hotel pokončati Zeusa, a ni vedel kje živi. Sizif se je odločil pomagati Azopu, vendar je v zameno hotel studenec. Dogovor je bil sklenjen in Sizif je dobil svoj studenec. Azop je zasledoval Zeusa, vendar je bil v boju premagan. Zeus je izvedel za zaroto, zato je na Sizifa poslal Smrt. Prvi poskus mu ni uspel, saj ga je Sizif pričakoval. Smrt je zvezal in jo vrgel v ječo. Od takrat ni nihče več umrl. Tedaj pa je bog Ares rešil Smrt, ta pa je Sizifa takoj odpeljala v podzemlje. Še pred tem pa je Sizif svoji ženi zabičal, naj ne pripravlja ničesar za njegov pogreb. Nato je prosil Persefono, naj ga vrne nazaj zemljo, da bi lahko ženo opomnil, naj mu pripravi pogreb. Vendar pa je bila prevara odkrita in Smrt ga je ponovno odpeljala v podzemlje, kjer še danes vali marmornato skalo proti vrhu hriba. Vsakič, ko doseže vrh, pa se mu skala skotali nazaj in njegovemu delu ni nikoli konca.

Dnevnik branja:

- Zgodba mi je po eni strani všeč, po drugi strani pa mi ni všeč.
- Všeč mi je bilo to, da je Sifiza doletela pravična kazen.
- Ne razumem, kako je lahko en človek tako pokvarjenega in trdega srca, da je poln sovraštva.

OJDIP IN ANTIGONA

Kralj Laj je srečno vladal Tebam. Nekega dne pa mu je bilo prerokovano, da ga bo ubil lastni sin in se nato poročil s svojo materjo. In res se mu je čez nekaj časa rodil sin. Kralj se je zbal prerokbe, zato je sina poslal v gore, da bi ga raztrgale zveri. Deček se je nosačem zasmilil, zato so ga dali nekemu pastirju brez otrok. Ta je dal dečku ime Ojdip. Ko je deček zrastel, je s pastirjem odšel v mesto. Ko je kralj zagledal otroka, ga je takoj vzljubil in ga vzel za svojega. Ko je odrastel, so ga ljudje spraševali čigav je. Ker ni vedel odgovora, se je napotil v Delfe. Tam je izvedel, da mu je prerokovano, da bo ubil svojega očeta in se poročil s svojo materjo. Da bi se temu izognil, je odšel v tujo deželo. Na poti pa je srečal voz. Sprli so se in Ojdip je ubil starca in njegovega služabnika. Nadaljeval je pot in čez nekaj časa je srečal moža, ki je bežal iz Teb. Začudenemu Ojdipu je pojasnil, da na poti straži Sfinga, ki vsakemu zastavi uganko. Vse, ki je ne rešijo Sfinga pahne v prepad. Ojdip se je odpravil k Sfingi. Zastavljeno uganko je hitro rešil, Sfinga pa se je zaradi jeze vrgla v prepad. Ljudje so Ojdipa izbrali za kralja Teb. Poročil se je s kraljico. Nekaj časa so lepo živeli in Ojdip je imel štiri otroke. Takrat pa je na Tebe prišla kuga. Neki starec je rekel, da bo kuga nehala moriti šele, ko bodo kaznovali morilca kralja Leja. Ker ni vedel, kdo je morilec, je v kraljevo palačo povabil vse, ki bi karkoli vedeli o umoru kralja. Kmalu je na dvor prišel starec, ki mu je povedal, da je morilec on sam. Sprva mu ni verjel, vendar ko mu je žena povedala, da je kralja ubil neki popotnik, ko se je vozom peljal v drugo mesto. Ojdip se je kaznoval tako, da si je iztaknil oči. Slepega je v mesto boginj maščevanja spremljala hčerka Antigona. Tam je nameraval najti svoj mir. Čez nekaj časa sta se Ojdipova sinova začela prepirati za prestol. Pohitela sta k očetu, da bi ta odločil. Ker ni hotel imeti nič pri tem, sta se brata spopadla. Ob tem sta tudi oba izgubila življenje. Mestu je ponovno zavladal Kreon. Eteokleja so slovesno pokopali, Polinejka pa so pustili nepokopanega. Kasneje je ga je pokopala Antigona in s tem, ko je prekršila kraljev ukaz, si je zaslužila smrt. Kralj jo je ukazal živo zazidati. Ko pa je izvedel, da se jeza bogov zgrinja nad kraljevo družino, je hotel ukaz preklicati, vendar je bilo že prepozno.

Dnevnik branja:

- Zgodba vsebuje polno trpljenja in sovraštva.

- Ni mi všeč, da je lahko nekdo tako trdega srca in ukaže, da ga naj ubijejo.
- Pa saj otroci so največji zaklad staršem?? ZAKAJ POTEM SMRT??

TROJANSKA VOJNA

Ahil je bil sin morske vile, mit, neranljivi človek. Imel je močno telo. Bil je pogumen, saj je skočil na nešteto nasprotnikov in jih celo pognal v beg. Bil je zelo močan, saj je lahko sam z lahkoto premaknil težek zatič, ki je zapiral težka vrata. Bil je maščevalen, saj je ubil Hektorja, ker mu je ubil prijatelja. Bil je tudi krut, saj je truplo Hektorja vlekel okoli obzida s kočijo. Njegova največja vrednota je bojevanje.

Dnevnik branja:

- Zgodba mi ni všeč, saj je v njej veliko sovraštva in jaz tega ne podpiram.
- Jaz mislim, da se vse, da rešiti na lep način.
- Zakaj mora potem umreti človek?
- Ne morem si predstavljati, da je lahko človek tako krut!

ODISEJEVA POPOTOVANJA

Odisej je bil kralj Itake. Bil je bister in zvit, saj si je za pobeg od Polifema izmislil ime Nihče in ko so ga Polifemovi bratje spraševali, kdo mu je to naredil, so se Polifemu le še smejali. Za pobeg je Odisej tudi na ovce od spodaj privezal tovariše in jih slepo Polifem ni občutil. Bil je tudi obupan, npr., ko so tovariši razvezali meh in spustili neugoden veter, tik pred Itako, se je zaradi tega hotel vreči v morje. Bil je pogumen, saj se je sam odpravil rešiti prijatelje iz rok čarovnice Kirke.

Dnevnik branja:

- Odisej se mi je zelo prikupil s tem, da je bil pogumen.
- Lepo se mi je zdelo od njega, da je bil tako pogumen, da se je sam odpravil rešiti prijatelje iz krempljev čarovnice.
- Zgodba mi je bila zelo všeč.

3.Pojasni pomen naslednjih besednih zvez:

- Prometejstvo – neuklonljivost, pogum
- Tantalove muke – grozno trpljenje.
- Siziŕovo delo – delo brez smisla.
- Ahilova peta – šibka točka
- Pandorina skrinjica – v njej so bile vse tegobe, ki so se potem razsejale po svetu, le upanje, ki je bilo na dnu je ostalo.

5.Ugotovi katere so pristojnosti naslednjih bogov:

- Zevs – bog neba in zemlje, najvišji med bogovi.
- Pozejdon – bog morja, brat Zevsa.
- Had – bog podzemlja, brat Zevsa.
- Hera – žena zevsa, boginja družine in plodnosti.
- Ares – bog vojne in bojnega polja.
- Atena – boginja modrosti, civilizacije, obrti, tkanja in disciplinirane strani vojne.
- Apolon – sin Zevsa, bog svetlobe, pomladi, moralne čistoče in umetnosti in predvsem glasbe.
- Afrodita – boginja ljubezni, lepote, spolnega poželenja in bila je zaščitnica zaljubljenecv.
- Eros – bog ljubezni, poželenja in spolnosti, oboževan pa je bil tudi kot božanstvo plodnosti.